

Virksomhetsplan 2009
– Risikovurderinger
Statistisk sentralbyrå

Forord

Virksomhetsplan 2009. Risikovurderinger presenterer overordnede risiko-vurderinger knyttet til virksomhetsplanen og hovedsatsinger i 2009. Satsinger og prioriteringer for arbeidet i 2009 er samlet i publikasjonen *Virksomhetsplan 2009 Statistisk sentralbyrå*. Det utarbeides også en egen publikasjon over intern budsjettfordeling.

Det foreligger også mer detaljerte virksomhetsplaner for hver av SSBs avdelinger med riskovurderinger for enkelte områder.

Oslo, 17. februar 2009

Frøydis Langmark
styreleder

Øystein Olsen
adm. direktør

Innhold

Forord.....	3
1. Risikovurdering for Statistisk sentralbyrå 2009.....	5
2. Risikobilde for statistikkproduksjonen	6
2.1. Statistikkproduksjonen generelt.....	6
2.2. Verdipapirstatistikken	7
2.3. Inndatasystem for banker og finansieringsforetak	8
2.4. Folke- og boligtellingen 2011	9
3. Risikobildet for IKT	10
4. Risikobildet for økonomiforvaltningen	12
5. Risikobildet for innkjøp	13
6. Risikobildet for sikkerhet	14

1. Risikovurdering for Statistisk sentralbyrå 2009

Statistisk sentralbyrås hovedmål er å dekke samfunnets behov for offisiell statistikk og utarbeide sentrale analyser som bygger på denne statistikken.

Måloppnåelsen er avhengig av flere forhold, som evnen til effektiv statistikkproduksjon, kvalitet og at samfunnet har tillit til at SSB opptrer objektivt og ikke misbruker data. Disse forholdene er oppsummert i de europeiske retningslinjene for statistikk. Hensynet til kvalitet i alle ledd er også understreket i SSB sentrale strategidokumenter og planer.

På overordnet nivå er følgende faktorer viktige for SSBs virksomhet:

- Effektiv og kvalitetssikret statistikkproduksjon og forskning
- Gode IKT-systemer
- God økonomiforvaltning
- Gode innkjøpsrutiner
- God personalforvaltning
- Gode sikkerhetsrutiner

Statistikkproduksjonen og forskningen er kjernevirksomheter i SSB, men for å lykkes er også de andre faktorene viktige. Noen av disse vil derfor inngå som kritiske suksessfaktorer i en risikovurdering av kjernevirksomheten. Det er likevel hensiktsmessig å vurdere disse separat, noe som også gir mulighet for mer detaljert oppfølging. God og riktig kompetanse er en nøkkel til å lykkes på alle områdene, og vil derfor inngå i de fleste av SSBs risikovurderinger.

Det er utarbeidet risikovurderinger av statistikkproduksjon, IKT, økonomiforvaltning, innkjøp og sikkerhet. Det er også gjort en separat og mer detaljert vurdering av risiko i tilknytning til IKT-løsningene for deler av finansstatistikken som SSB overtok fra Norges Bank. I tillegg er det gjort vurderinger for Folke- og boligtellingsen 2011.

Områder for risikovurdering med kritiske suksessfaktorer

- 1 **Statistikkproduksjonen**
 - 1.1 **Statistikkproduksjonen generelt**
Risiko for at manglende kompetanse, svikt i finansiering/brukeropdrag, problemer med IT-systemer, organisering/samarbeid og datatilgang
 - Delområder**
 - 1.2 **Verdipapirstatistikken** Risiko for driftsstans på gamle systemer, mangelfull datainngang, manglende back-up.
 - 1.3. **Inndatasystemfor banker og finanseringsforetak**
Risiko knyttet til at systemet bruker programvare som SSB ikke har kompetanse på.
 - 1.4 **Folke- og boligtellingsen 2011**
Risiko for at kvaliteten på boligadressene, boligdata og sysselsettingsdata vil være for dårlige
- 2 **IKT**
Risiko for bortfall av kritiske IT-tjenester, feil etter vedlikehold og endringer, personavhengighet, bortfall av ekstern kompetanse
- 3 **Økonomiforvaltningen**
Risiko for utilstrekkelig kompetanse og bemanning, feil i regnskap, utilstrekkelige rutiner, manglende informasjon og at frister ikke overholdes
- 4 **Anskaffelser – innkjøp**
Risiko for regelbrudd, misligheter, dårlige avtaler og manglende innkjøpskompetanse
- 5 **Sikkerhet**
Risiko for mangelfull informasjonssikkerhet, datasikkerhet, kriser, brann, innbrudd og manglende sikkerhetskompetanse

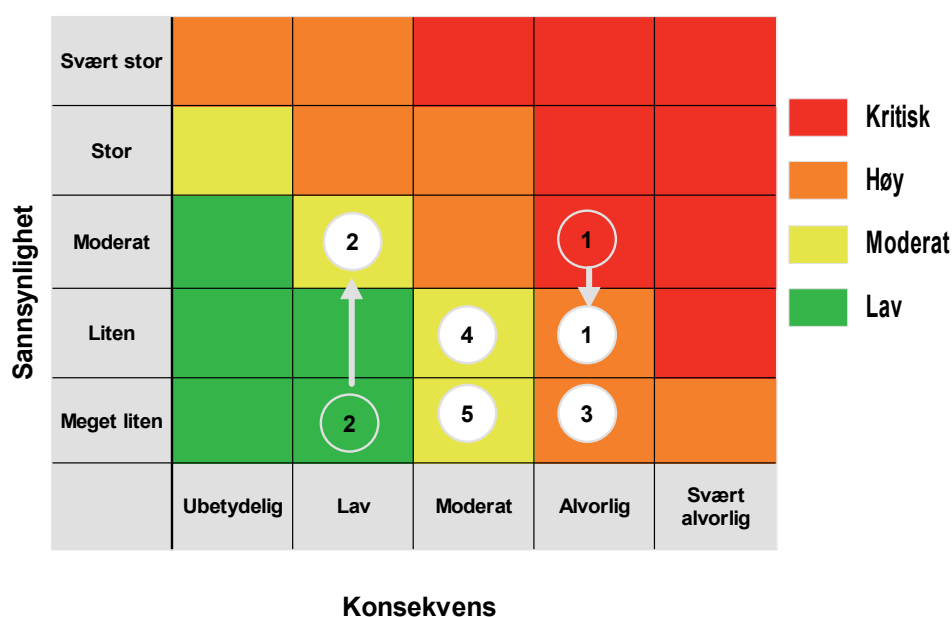
2. Risikobilde for statistikkproduksjonen

I tillegg til overordnet risikoanalyse for statistikkproduksjonen og IKT generelt, vil vi fremheve særskilt risikoen for sammenbrudd i IT-løsninger knyttet til statistikk-rutiner som ble overført fra Norges Bank i 2007 (dvs. kritisk). Derfor er to av disse systemene omtalt særskilt.

2.1. Statistikkproduksjonen generelt

Mål: Opprettholde løpende produksjon og formidlingen av statistikk med en kvalitet minst på dagens nivå

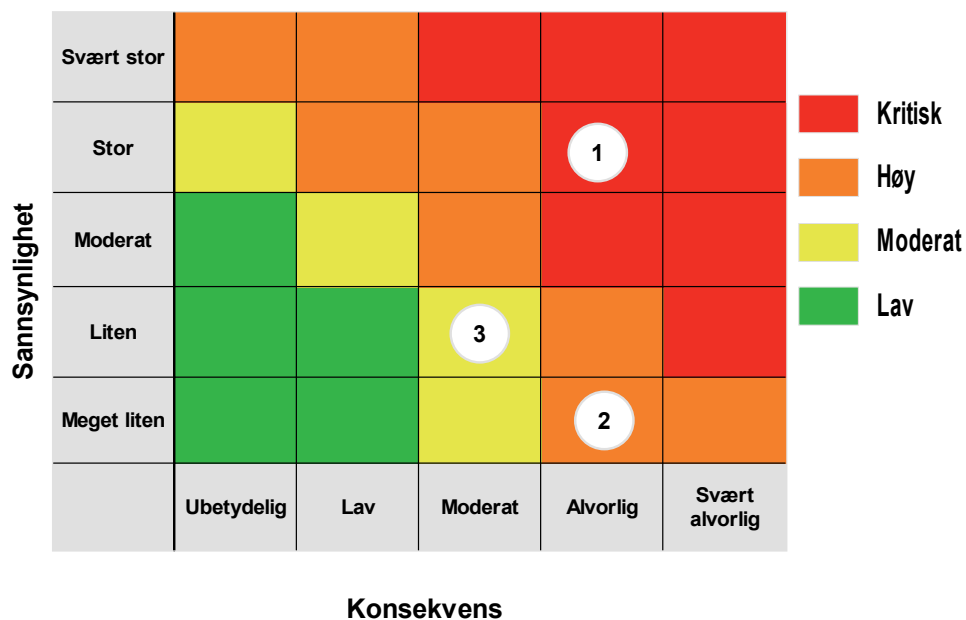
	Risiko	Grad	Tiltak
1	Kompetanse Risiko for mangelfull kapasitet mht. nødvendig kompetanse	Høy	a. Følge opp kompetansestrategi, med rekrutteringstiltak på universiteter og høyskoler, og opplæring av nyansatte b. Standardisering for å gjøre SSB mindre sårbar med hensyn til kompetanse: FOSS-prosjektet
2	Finansiering Risiko for svikt i finansieringen, spesielt med hensyn til brukeropdrag	Moderat	a. Kritisk vurdering av nye prosjekter, spesielt med hensyn til å binde opp ressursbruken.
3	IT-systemer Risiko for sammenbrudd i IT-systemer	Høy	a. Standardisering i FOSS. Egne tiltak knyttet til finansstatistikken som ble overført fra Norges Bank
4	Organisering og samarbeid Risiko for uhensiktsmessig organisering	Moderat	a. Reorganisering fra januar 2009, blant annet ble IT-ressursene sentralisert. b. Utvikle porteføljestyring
5	Datatilgang Risiko for sviktende tilgang til data	Moderat	a. Samarbeide tett med registreiere og Datatilsynet b. Tiltak for å redusere oppgavebyrden

2.2. Verdipapirstatistikken

Mål: Opprettholde løpende produksjon og formidling av verdipapirstatistikken med en kvalitet minst på dagens nivå

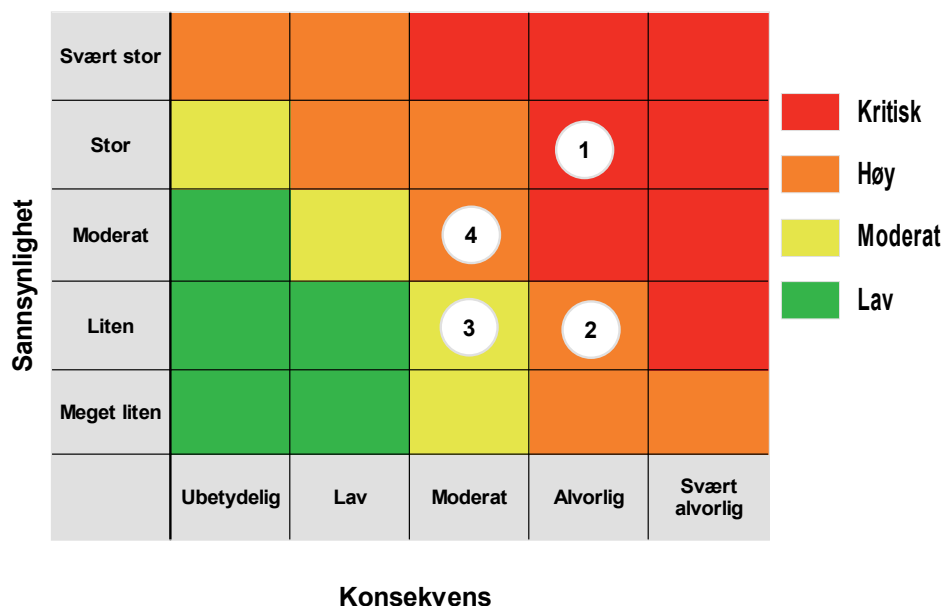
	Risiko	Grad	Tiltak
1	Driftsstans Risiko for driftsstans pga. manglende vedlikehold av produksjonssystemet og utsettelse mht innføring av nytt system	Kritisk	a. Få på plass nytt system i løpet av 2009 b. Opparbeiding av kompetanse på gammelt system c. Leie inn ekstern kompetanse
2	Manglende dataleveranser Risiko for manglende dataleveranser fra store aktører	Høy	a. Tett samarbeid med rapportørene
3	Manglende back-up rutiner Risiko for manglende back-up på produksjonen av verdipapirstatistikk	Moderat	a. Back-up etableres for alle produksjonsledd

2.3. Inndatasystem for banker og finansieringsforetak

Mål: Motta data fra banker og finansieringsforetak med god kvalitet til bruk i publisering mv. i SSB, og til det løpende tilsynet med finansinstitusjonene for Kredittilsynet.

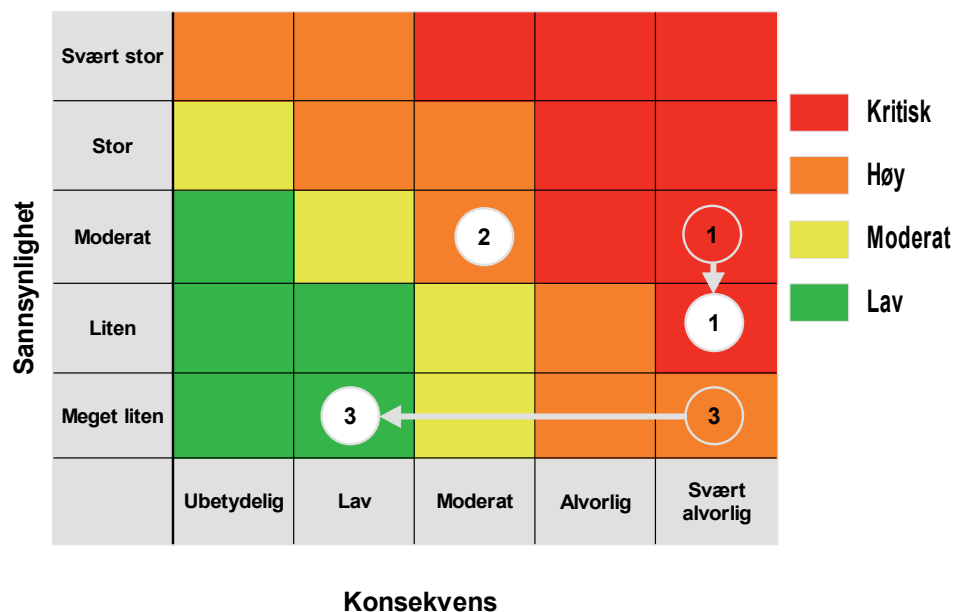
	Risiko	Grad	Tiltak
1	Vedlikehold og tekniske endringer Systemet ble overført fra Norges Bank og bruker en programvare som SSB ikke støtter eller har kompetanse på. Vedlikeholdet er i dag avhenging av en ekstern konsulent.	Kritisk	d. Forlenge engasjement med ekstern konsulent e. Utvikle nytt system i løpet av 2009
2	Sårbart for endringer i infrastruktur Systemet er sårbart for endringer i infrastruktur utenfor systemet, f.eks. ved skifte av e-postserver og operativsystem.	Høy	b. Kartlegge systemets krav til infrastruktur c. Systemets krav til infrastruktur holdes konstant til nytt system er utviklet
3	Klientprogram Inndataløsningen er basert på et klientprogram som lastes ned hos rapportørene, og er sårbar ved endringer fordi endringer krever en viss grad av teknisk kompetanse hos bruker.	Moderat	b. Dokumentere og formidle endringer til rapportørene c. Avvikle klientprogram i ny teknisk løsning
4	Endringer i rapportering Hyppige endringer og nye krav til rapporteringen fra banker og finansieringsforetak stiller krav til et robust system.	Høy	a. Utvikle nytt system som er robust overfor endringer i datastrukturen

2.4. Folke- og boligtellingsen 2011

Mål: Stille sammen og presentere data til FoB 2011 som tilfredsstillende nasjonale og internasjonale krav., gitt at tellingen fullt ut baseres på registerdata

	Risiko	Grad	Tiltak
1	Boligadresser Risiko for dårlig kvalitet på boligadressene	Kritisk	a. Tett oppfølging (av spesielt Oslo og Bergen) i samarbeid med Skatteetaten og Statens kartverk b. Støtte fra Finansdepartementet til å sette mål for dekningen c. Arbeid for å gjøre bolignummer obligatorisk i flyttemeldinger d. Informasjonstiltak om nytten av bolignummer e. Utnytting av supplerende datakilder
2	Boligdata Risiko for dårlig kvalitet på boligdata	Høy	a. Oppfølging i forhold til Statens kartverk b. Data som det er vanskelig å få inn estimeres fra andre kilder c. Gode boligadresser gir bedre data om bosatte – se tiltak over
3	Sysselsettingsdata Risiko for dårlig kvalitet på sysselsettingsdata	Lav	d. SSB er tydelig på sine krav i høringer. e. Reserveløsninger utredes om kvaliteten på registerbaserte sysselsettingsdata blir for dårlig

Utviklingen siden siste forrige vurdering er angitt med piler.

3. Risikobildet for IKT

Mål: Tilfredsstillende IT-sikkerhet i SSB

	Risiko	Grad	Tiltak
1	Helt eller delvis bortfall av kritiske IT-tjenester eller data (inkl. treghet og forsinkelser).	Høy	c. Sikre gode backupløsninger for data. d. Bygge redundans i h.h.t. kritikalitet. Gjelder data-kommunikasjon, serverrom, servere, datalagring m.m. e. Sikre gode prosesser og etterlevelse. f. Sikre seg avtaler som kan gi alternative løsninger der det er mulig.
2	Følgefeil etter vedlikehold og endringer. Flytting til ett datasenter gjøres stegvis, og kan ses på som en stor endring.	Høy	b. Sikre gode prosesser og etterlevelse. c. Forbedret testing.
3	Personavhengighet. Dette inkluderer ved overflytting av oppgaver til nye medarbeidere.	Høy	c. Sentralisere og forbedre dokumentasjon som alle kan benytte d. Jobbrotasjon og kompetansespredning e. Etablere gode drifts- og forvaltningsrutiner f. Gjøre avtaler om bistand på kritiske områder
4	Eksterne firma med sentral kompetanse for oss opphører. Ved opphør av slike firma, vil det kunne være vanskeligere å opprettholde tjenestekvalitet i en periode.	Høy	a. Velge solide firma som samarbeidspartnere b. Benytte flere leverandører innenfor ett område der det er mulig.
5	Konsulenter og teknikere som gjør arbeid hos oss kan ta med seg sentral informasjon.	Høy	a. Sikre ansvarliggjøring gjennom at taushetserklæring underskrives i alle tilfeller b. Følge vedtatte prosedyrer for besøk i datarom. c. Ansvarlig intern person må følge opp besøkende tett – spesielt hvis vedkommende er i en posisjon til å kunne tilegne seg informasjon han ikke skulle hatt tilgang til.
	Andre risikoområder er nevnt i risikobildet for sikkerhet.		

Sannsynlighet	Svært stor					
	Stor					
	Moderat			3		
	Liten				1 2	
	Meget liten				4 5	
		Ubetydelig	Lav	Moderat	Alvorlig	Svært alvorlig

Kritisk

Høy

Moderat

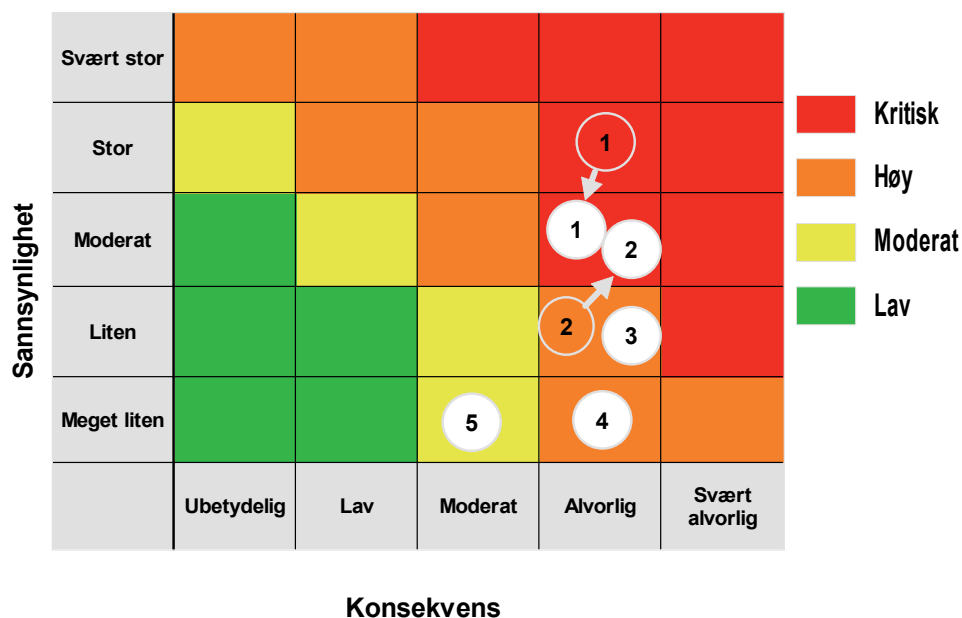
Lav

Konsekvens

4. Risikobildet for økonomiforvaltningen

Mål: Pålitelig og oversiktlig økonomiforvaltning

	Risiko	Grad	Tiltak
1	Kompetanse og bemanning Risiko for utilstrekkelig kompetanse og bemanning	Kritisk	a. Ha fokus på kompetanseutvikling og arbeidsmiljø b. Omorganisere økonomiforvaltningen til Avdeling for plan og økonomi for å gi nye synergimuligheter og redusert sårbarhet
2	Feil Risiko for feil eller mangelfullt regnskap ved ekstraarbeid i SSB pga mangelfull kapasitet i SSØ	Kritisk	a. Tett oppfølging og samarbeid med SSØ og andre statlige etater
3	Rutiner Risiko for at oppgaver utføres galt eller ikke i det hele tatt som følge av utilstrekkelige rutiner, eller at rutinene ikke følges	Høy	a. Utarbeide rutinebeskrivelser
4	Informasjon Risiko for at oppgaver utføres galt som følge av manglende informasjon	Høy	a. Vektlegging av informasjon internt i økonomiforvaltningen og i SSB for øvrig, bla. ved bruk av Byrånettet
5	Frister Risiko for at frister ikke blir overholdt i rapporteringen	Moderat	a. Tiltakene over dekker også dette punktet

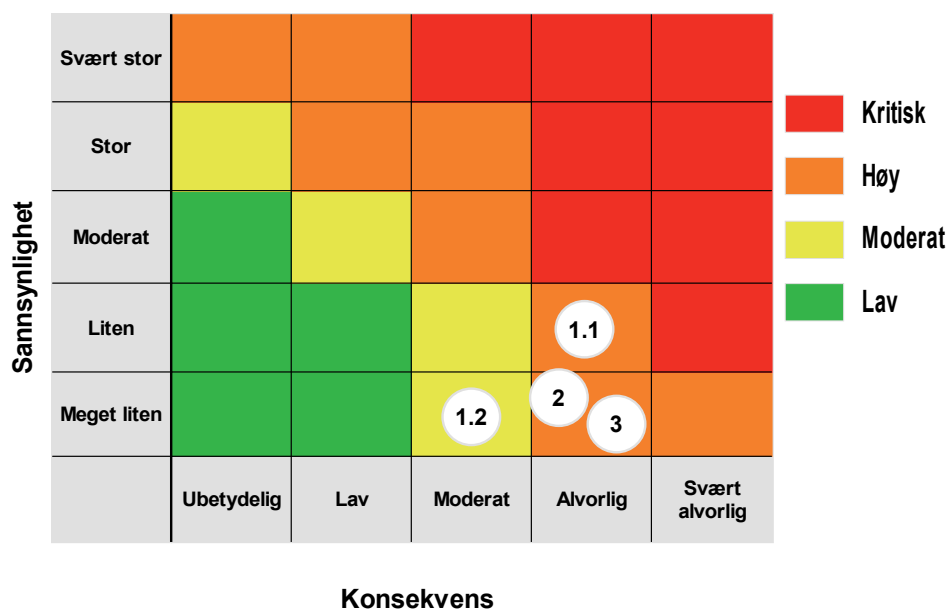

Utviklingen siden siste forrige vurdering er angitt med piler.

5. Risikobildet for innkjøp

Mål: Innkjøpsarbeidet skal utføres effektivt i henhold til regelverk for offentlige anskaffelser og SSBs innkjøpspolitikk

	Risiko	Grad	Tiltak
1	Regelverk 1.1. Risiko for at regelverket ikke følges, kan resultere i uryddige forhold i anskaffelsessaker. Det kan skade SSBs omdømme generelt, og på leverandørmarkeder spesielt. SSB kan bli klaget inn for KOFA og få anmerkninger fra Riksrevisjonen. 1.2 Risiko for misligheter: Grove regelbrudd gjort med hensikt.	Høy Moderat	a. Utarbeide en innkjøpspolitikk i SSB som gir støtte til holdinger for konsekvent bruk av regelverket. b. Anskaffelser, med vurdering av konkurranseprosedyre, utarbeiding av konkurransegrunnlag, avtaleinngåelse og protokoll, utføres sentralt av kvalifiserte innkjøpere eller under veiledning av disse. Juridiske vurderinger som støtte. c. Rutiner og internkontroll, blant annet må innkjøp godkjennes av flere.
2	Avtaler Risiko for dårlige avtaler slik at ønsket vare/tjeneste ikke kan skaffes rimelig, fort og med god nok kvalitet.	Høy	a. Innføre elektroniske innkjøp b. Informasjon om innkjøp gjøres tilgjengelig for alle som trenger det i SSB, samt Riksrevisjonen
3	Kompetanse Risiko for dårlig innkjøpsfaglig kompetanse med ressursløsning og dårlig innkjøpskvalitet som resultat.	Høy	a. Omorganisering hvor økonomiforvaltningen inngår i Avdeling for plan og økonomi gir nye synergimuligheter og redusert sårbarhet. b. Tilstrekkelig ressurser til planlegging, oppfølging og faglig oppdatering

6. Risikobildet for sikkerhet

Mål: Tilfredsstillende sikkerhet i SSB

	Risiko	Grad	Tiltak
1	Mangelfull informasjonssikkerhet Spredning av beskyttelsesverdig informasjon i vanvare (også til media), utro tjenere og tyveri av utstyr med beskyttelsesverdig informasjon (PC, minnepinne, telefon m.m.).	Kritisk	a. Forbedre systemer for behandling av beskyttelsesverdig informasjon, jf. innføring av sikker infrastruktur. b. Vurdere alternativer til å lagre personsensitive data med fødselsnummer. c. Mer kontroll med at "need-to-know"-prinsippet følges for tilganger. d. Klargjøre hvilken beskyttelsesverdig info som skal krypteres, og hvordan.
2	Mangelfull datasikkerhet Alvorlige virus, hacking/endring av data i eksterne web-tjenester, bortfall av intern IT infrastruktur og bortfall av internett tilgang mot webservere.	Høy	a. Innføring av sikker infrastruktur b. Kryptering av data og databaser c. Jevnlig gjennomgang/-oppdatering av program/infrastruktur knyttet til sikkerhet. d. Løpende loggføring av ansattes bruk av kritiske systemer e. Jevnlig gjennomgang av logger og monitorering av trafikk.
3	Sikkerhetskriser Organisasjonene er ikke godt nok forberedt på sikkerhetskriser	Høy	a. Jevnlig gjennomgang/-oppdatering av beredskapsplaner. b. Jevnlig gjennomgang/oppdatering av sikkerhetshåndboken. c. Jevnlige sikkerhetsøvelser
	Brann Risiko for omfattende brann	Høy	a. Jevnlige brannøvelser. b. Bruke vaktelskap. c. Øke kompetansen hos medarbeiderne.
5	Innbrudd Innbrudd med tyveri av materielle ting uten tilgang til sensitive data	Lav	a. Følge opp systemene for adgang, låser og alarmer.
6	Kompetanse Risiko for mangelfull kompetanse om sikkerhet blant medarbeiderne	Kritisk	a. Kurs for nyansatte b. Informasjon på Byrånettet

Sannsynlighet	Svært stor						
	Stor						
	Moderat				6		
	Liten		5		3	1 2	
	Meget liten					4	
		Ubetydelig	Lav	Moderat	Alvorlig	Svært alvorlig	

Kritisk

Høy

Moderat

Lav

Konsekvens